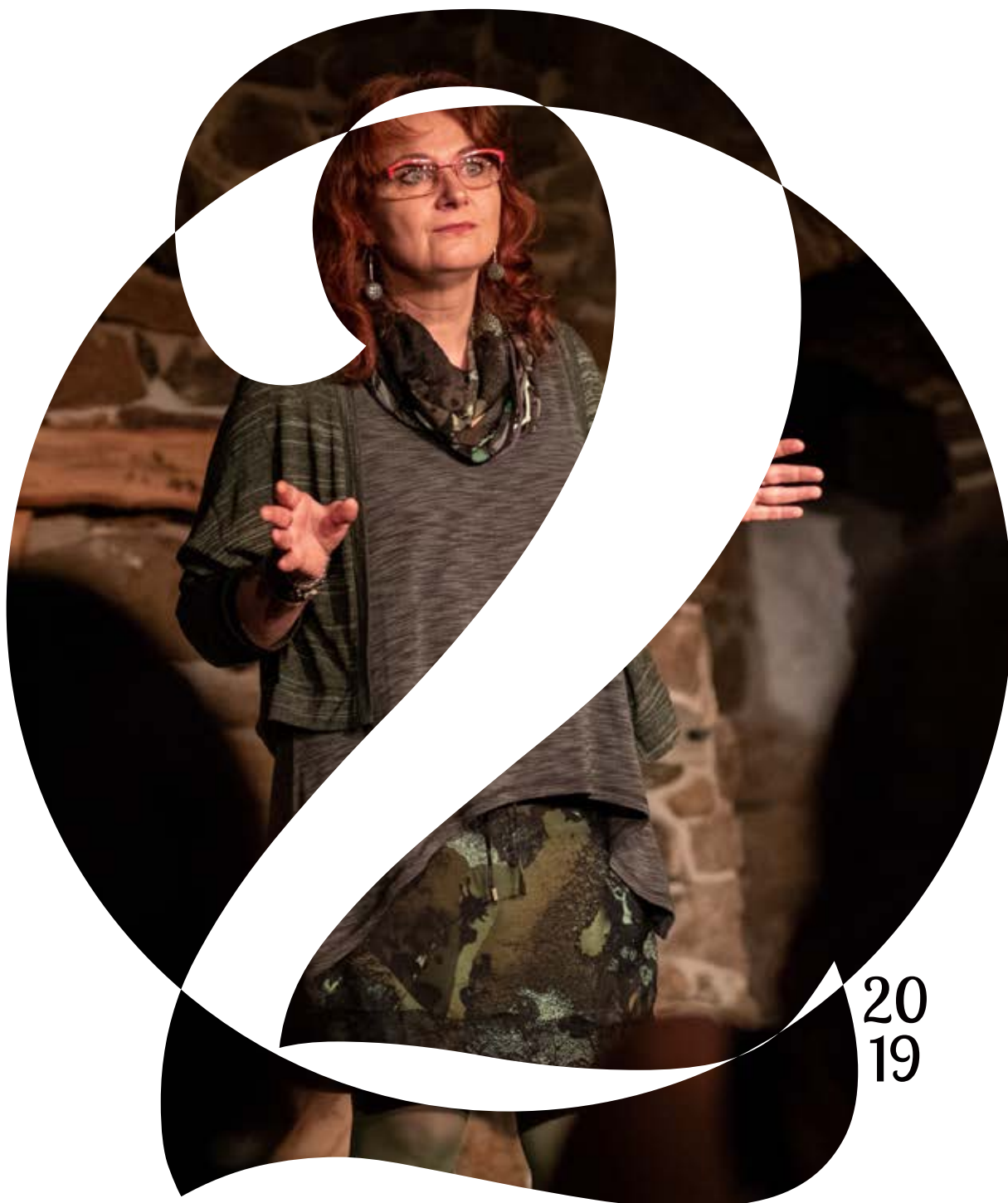

20
19

Na cestě od recitace do redakce

Erik Zabrucký

Po teplotně nadprůměrném začátku 42. týdne roku 2019 se dnes celá řada významných i bezvýznamných osobností vystrojila, aby začala pracovat na 55. ročníku Mezinárodního festivalu poezie. Jedním z nich jsem i já.

Kdyby mě před sedmi lety zastavila třesoucí se vědma a řekla mi, že až planeta Země sedmkrát obkrouží Slunce, budu na festivalu poezie, vzbudilo by to ve mně nejspíš údiv. Údiv nad tím, že jsem se nechal opět přemluvit další neodbytou učitelkou literatury k reprezentaci bůhvíjaké školy. Ano, bývalo tomu tak. Již jako malé škrvně jsem se chtěl stát hercem, ale nikoliv recitátorem. Herecké příležitosti stále nepřicházely, zatímco každý den přicházela jistá učitelka českého jazyka na mnou navštěvovanou základní školu. Tato paní mě neustále přesvědčovala a přemlouvala, domlouvala mi, rozčilovala se, pěníla a chladla, usmívala se a mračila se, možná i tloukla hlavou do zdi a pak předstírala nezájem. Vše jenom proto, aby jedenáctiletého kluka s nezmutovaným hlasem dotáhla k recitaci. Tehdy jsem viděl recitaci jako herectví se svázanými rukama a nohama. Byl jsem ovšem dítko poslušné a ovlivnitelné, proto mě dokonce učitelka, s paličatou vytrvalostí stojící na svém, přesvědčila, ať se tedy „nechám svázat“. Na recitační soutěž jsem šel s vědomím, že té otravné paní musím dokázat, že její mínění o mém talentu bylo mylné. To se mi však s diplomem za druhé místo příliš nepovedlo.

Ano, to byl můj druhý omyl. Ovšem já tu dnes nestojím jako nervózně přešlapující recitátor, nýbrž jako redaktor festivalových listů. Před dvěma lety totiž v mém skromném pod-

krovním pokojíku zazvonil telefon. Já jsem tehdy zvedl zraky od chemických vzorců a nastrážil slechy. Z mobilního zařízení se ozvala pedagožka, která říkala, že její kamarád říká, že jistý pán z Kulturního zařízení říká, že potřebuje mladé a svěží mozky. A tak jsem se dostal do zvláštního okruhu lidí, kteří píšou většinou zajímavé postřehy do festivalových listů. Začátky byly krušné, neboť naším úkolem je běhat po zámku Žerotínů a snažit se chytit múzu, v lepším případě ji přinutit k tomu, aby nás políbila, a prosit ji, aby nás neopustila.

Redaktor tvořící, recitátor reprodukcující. Co je lepší? Těžko říct. Redaktor má jistou volnost, jen se s ní musí naučit zacházet. Recitátor ji měl také, než si vybral konkrétní text, který by se měl naučit s nějakým výra-

zem interpretovat. S tím je pochopitelně spojen stres a napětí, které je příjemné pouze ve chvíli, když se mu to jakž takž povede. V redakci to většinou napětím zas tak nejiskří. Festivalové listy sice mají pochopitelně termín uzávěrky, ovšem ten zajímá hlavně šéfredaktora a grafika, po mladých členech redakce to spíš steče. Zkrátka jen ví, že musí pracovat tak svižně, jak jim to dovolí jejich tvůrčí schopnosti.

Planeta Země začíná osmé kolečko od mé první recitátorské zkušenosti a hle, dostáváme se na letošní 55. ročník festivalu. Všudypřítomnou poezií voní toto jedinečné setkání diváků, recitátorů, porotců, redaktorů a lidí zpřízněných. Přijďte mezi nás, snad se nakonec dostaví i ta múza!

Předrecitátor, redaktor a několikanásobný vítěz soutěže Krásenský zvoneček Erik Zabrucký (jediný muž na fotografii) při přebírání první ceny na letošním 28. ročníku. Vpravo Nina Martínková, dnešní předsedkyně poroty prvního kola 1. kategorie.

Jiříkovo vidění

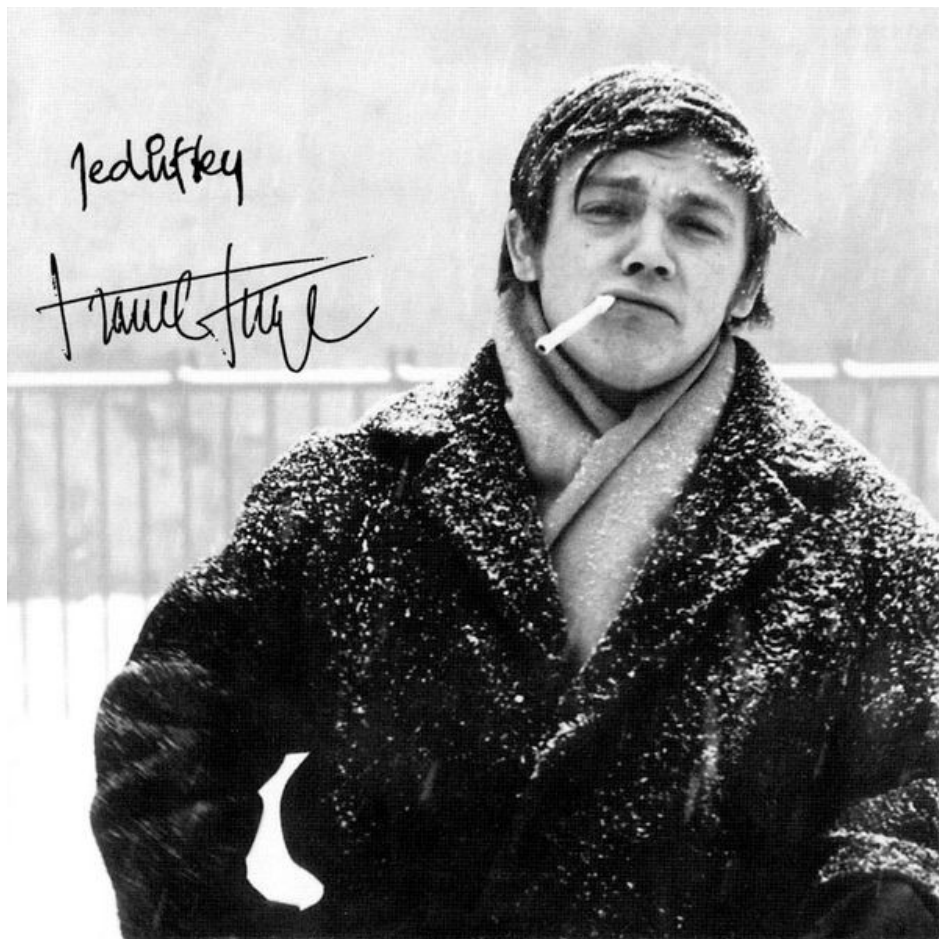
Kam s pravou? Taký kupředu?

.....

Bavíme se o politických básních a ve vzduchu visí otázka: Musí být politická poezie zákonitě špatná? Jistě, má k tomu všechny předpoklady, ale domnívám se, že nemusí. Když se vezme poctivě a místo hledání frází k vyjádření předem hotové myšlenky se hledá ta myšlenka, tak to jde. A pokud tohle někdo dokázal, byl to Karel Kryl.

Můžeme samozřejmě společně s některými jeho kritiky a méně úspěšnými kolegy kritizovat konkrétní písně, třeba že Bratříček je sladkobolně sentimentální, některé častušky příliš jedovaté a všeobecně že ty písně jsou pesimistické a Kryl neustále nadává na vše okolo (což bylo v pořádku před listopadem 1989, ale po něm už ani ne). A že je to teda vlastně kverulant. Ano, přesně tak, to byl. A dělal to skvěle. Úkolem dobrého politického básníka není chválit ani sloužit ani uznávat dílčí pozitiva v řadě chyb.

Kryl uměl především perfektně pojmenovat, co je špatně, kde co zahrňuje, kde co smrdí. A udělal to ostře a nekompromisně, často přitom i elegantně. Můžeme z mnoha jmenovat písně Rakovina, Veličenstvo kat, Morituri te salutant, Divný kníže, Znamení doby aj. Já si sem (sobě pro radost) pověším jednu hezkou alegorickou baladu či baladickou alegorii:

Obal alba Jedůfky (1996)

Karavana mraků

*Slunce je zlatou skobou na obloze přibitý,
pod sluncem sedlo kožený.
Pod sedlem kůň, pod koněm moje boty rozbitý
a starý ruce sedřený.*

*Dopředu jít s tou karavanou mraků,
schovat svou pleš pod stetson dřavý,
jen kousek jít, jen chvíli, do soumraku
Až tam, kde svítí město
Město bělavý
Jen kousek jít, jen chvíli do soumraku,
až tam, kde svítí město, město bělavý.*

*Vítr si tiše hvízdá po silnici spálený,
v tom městě nikdo nezdraví.
Šerif i soudce – gangsteři, oba řádně zvolený,
a lidi strachem nezdraví.*

*Sto cizejch zabíječů s pistolema skotačí
a zákon džungle panuje,
provazník plete smyčky, hrobař kopat nestačí
a truhlář rakve hobluje.*

*V městě je rád a pro každého práce,
buď ještě rád, když huba oněmí.
Může tě hrát, že nejses na oprátce
nebo že neležíš pár inchů pod zemí.*

*Slunce je zlatou skobou na obloze přibitý,
pod sluncem sedlo kožený.
Pod sedlem kůň, pod koněm moje boty rozbitý
a starý ruce sedřený.
Pryč odtud jít s tou karavanou mraků,
kde tiše dým a pušky rezaví,
orat a sít od rána do soumraku
a nechat zapomenout srdce bolavý.*

Kryl se svérázně vyjádřil i k našemu tématu básnických politických aktivistů: „Kdo nejde s námi, jde proti nám, ale nás nesmí z cesty svést, zvedněme hlavy až k výšinám – zazní Buď práci čest! – dobře si pamatuji melodii, která provázela ‚dědice nejlepších kulturních tradic národních‘ při pochodu na likvidaci otcovy tiskárny; velel jim tehdy nejen Klement Gottwald, ale i Rudolf Slánský, první tajemník, posléze jedna z politických mrtvol. I Vítězslav Nezval, i František Halas nesou svůj díl zodpovědnosti, jak z dopisů vyplývá.“

Písničkář a básník Karel Kryl byl unikátní nejen tím, jak obrovský úspěch získal s inteligentní a v podstatě intelektuální poezií. Výjimečný byl i v tom, že se v podstatě stal „disidentem“ dvou zcela protikladných režimů. Když se po roce 1989 vrátil do svého „Těžkoslovenska“, po několika dnech vystřízlivěl z euforie svobody a poučen z fungující německé demokracie si velmi rychle začal všimnout, co se tady dělá špatně. Krylovi vadilo veřejné privatizační rozkrádání, nahrazování nemorálnosti komunistů nemorálností ekonomů i rozdělení Československa, které si bral osobně. A protože to dle svého zvyku neváhal komentovat, brzy začal být urážen, zesměšňován a vytlačován z médií. Jeho „toxické“ myšlenky shrnuje třeba tato citace: „A už jsme zase tam, kde jsme byli. Socialisticky pracovat, kapitalisticky žít. Orientálně okrádat. Ne perský bazar. Československá privatizace. Sněží a venku se setmělo. Tato noc – a tato zima – našťěstí nebudou dlouhá. Nebudeme-li chtít.“

A protože jsme chtěli, přišly nové Krylovy písně, které se už všem tolik nelíbily:

Demokracie rozkvétá

*Demokracie rozkvétá, byť s kosmetickou vadou
Ti, kteří kradli po léta, dnes dvojnásobně kradou
Ti, kdo nás léta týrali, nás vyhazují z práce
A z těch, kdo pravdu zpívali, dnes nadělali zrádce*

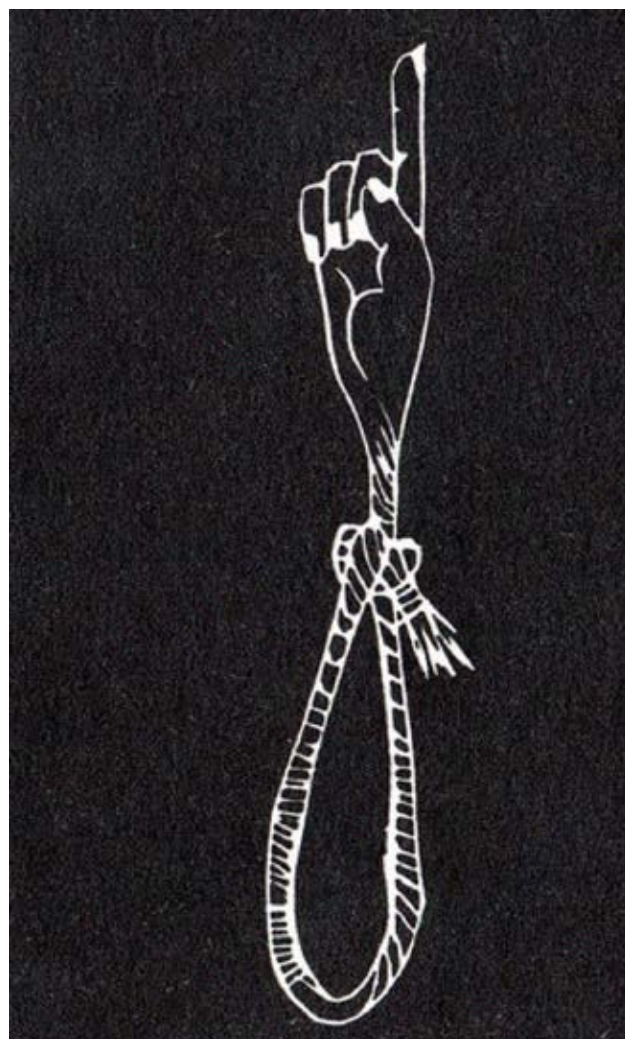
*Demokracie prospívá, bez nás a pragmaticky
Brbláme spolu u piva, jak brblali jsme vždycky
Farář nám slíbil nebesa a čeká na majetky
My nakrmíme forbesa, za dvě, či za tři pětky*

*Demokracie zavládla, zpívá nám Gott a Walda
Zbaštíme sóju bez sádla u strejdy McDonalda
Král Václav jedna parta je se šmelinářským šmejdem
Pod střechou velký partaje se u koryta sejdem*

*Demokracie panuje od Aše po Humenné
Samet i něha v pánu je a zuby vylomené
Dali nám nové postroje, a ač nás chomout pálí
Zaujímáme postoje, místo abychom stáli*

*Demokracie dozrává do žaludečních vředů
Bez poctivosti, bez práva a hlavně bez ohledů
A je to mýlka soukromá snad optického klamu
Že místo srdce břicho má
A místo duše tlamu*

Kde byla pravda tehdy a jak to s českou (potažmo slovenskou) demokracií vypadá teď, posuďte sami, chcete-li. Ani se mi to nechce nějak komentovat, takže pro dnešek dobrou noc!

Ilustrace k fejetonu v Krylově posmrtně vydané knize Země lhostejnost

Hurá do ulic Valmezu...

anketa (část 1.)

Valmez hostí „uvnitř městských hradeb“ Mezinárodní festival poezie už pětadesát let. Redaktorky Klára, Alžběta a Linda se vydaly do ulic a kolemjdoucích, lidí v obchodech a v kavárnách se ptaly, zda o něm vědí a zda si ze školy, či z vlastního zájmu pamatují aspoň ty nejznámější verše. Respondentů bylo tolik, že vám zbylé přineseme ve třetím čísle.

Co vám říká zkratka MFP? Co si pod tímto pojmem představujete?

Mirek, 39 let, uklízeč
Netuším vůbec.

Jaroslav, 68 let, důchodce
Jak je ta zkratka? Tak to bude nějaký festival poezie.

Hanka, 41 let, OSVČ
Nevím, vůbec netuším.

Lída, 38 let, finanční manažer
Nějaký Mezinárodní festival?
Ale čeho, to nevím.

Daniela, 27 let, kavárnice
MFP? MFP zní hrozně povědomě. Mezinárodní festival piva.

Šárka, 25 let, zdravotní sestra
Tak něco s nějakým filmem. Někáký mezinárodní festival.

Nechtěl být jmenován, důchodce
MFP? Co by to mohlo být. To bude Mafie současného pekařství. No, já takový starý dědek a nevím to. No to je ostuda. Jako já jsem to věděl už z dřívě, protože jsem tam kdysi fotografoval. Ale, že je to MFP, to by mě v životě nenapadlo.

Helena, 76 let, důchodce
To nevím. Ano, vlastně. Vím, že to tu bývá.

Monika, 26 let, prodavačka v papírnictví

MFP máme dodavatele. Takhle jinak úplně ne.

Helena, Karla a Aneta, 65, 44, 14 let, důchodkyně, finanční poradkyně a žákyně

MFP? Mezinárodní filmový... Nevím. Tak to vůbec. Světlo Valmez ne, to už bylo že?

Juliana a Bohumína, 50 a 47 let, prodavačky v knihkupectví
Ha, já nevím! Já taky nevím.

1)
**Na topole nad jezerem
seděl vodník pod večerem:
„Sviť, měsíčku, sviť,
Ať mi šije nit.“**

(Karel Jaromír Erben – Vodník; Kytice)

2)
**Za trochu lásky šel bych
světa kraj,
Šel s hlavou odkrytou a šel
bych bosý
Šel v ledu – ale v duši věčný
máj,
Šel vichřicí – však slyšel zpívat
kosy.**
(Jaroslav Vrchlický – Za trochu lásky)

Mirek, 39 let, uklízeč

1) Tak to mi opravdu nic neříká.
2) Ne, vážně vůbec nic.

Jaroslav, 68 let, důchodce

1) Kytice, Vodník. Autor Karel Jaromír Erben. To jsme brali naštěstí ve škole.
2) Seifert? Možná Bezruč? To je asi velmi známé, co? No nevím, asi si nevzpomenu.

Hanka, 41 let, OSVČ

1) To už je ale dávno, co jsme ze školy. Vodník a Erben.
2) Karel Hynek Mácha. Ne? Tak Hrubín? Taky ne? Tak kurňa, co to je?

Lída, 38 let, finanční manažer

1) Vodník, Karel Jaromír Erben a Kytice.

2) *recituje báseň* Znáť ji, znám, ale nevzpomenu si.

Daniela, 27 let, kavárnice

1) Já nevím, já si teď připadám jako hrozná trubka. To jsme se vlastně učili ve škole. Chtěla jsem říct Jirásek.

2) Tak to bude Mácha.

Šárka, 25 let, zdravotní sestra

1) To je Máj. Tak Hastrman.

2) Mácha. Hrubín? Tak to nevím.

Nechtěl být jmenován, důchodce

1) To je jak zkoušení ve škole. No tak je to Vodník. Ale já nechci být zkoušen, to radši dostanu pětku. Je to ale Erben. Samozřejmě to ještě vím.

2) Je to Halas?

Helena, 76 let, důchodce

1) No tak to je vodník.

2) Moment. A dostal Nobelovu cenu? Ne? No tak to nevím.

Monika, 26 let, prodavačka v papírnictví

1) Vodník, Erben.

2) Máj? Tak to nevím, to bych přemýšlela dlouho.

Helena, Karla a Aneta, 65, 44, 14 let, důchodkyně, finanční poradkyně a žákyně

1) Vodník, Kytice, Karel Jaromír Erben.

2) To je... dcera se to teďka učila, něco o lásce, že jo? Píseň lásky? Ne... Ne, nevíme.

Juliana a Bohumína, 50 a 47 let, prodavačky v knihkupectví

1) To je Karel Jaromír Erben.

2) To je ten, nevím. Ale jako znám to. *začne se hrabat v sekci knížek poezie*. Jo, to je Karel Hynek Mácha. Není? To vím ze školy přece... Borovský? Seifert? Jo, Vrchlický.

Barbora Moučková (Vacková) ve One Woman Show Tereza

Představení *Tereza*, kde hlavní hrdinku představovala herečka Barbora Moučková (Vacková), na mě silně zapůsobilo a velice kladný dojem nic nezkažilo. Úsměvný náhled do hloubi ženské dušičky, která je v životě poněkud nešťastná. Herečka mě neustále překvapovala originálním ztvárněním jednotlivých figur i běžných činností patřících k životu. Dle mého názoru byla největší předností této One Woman Show heroická mimika. Chvilími jsem měl pocit, jako by herečka měla explodovat jako probuzená sopka. Překvapily mě i pěvecké vsuvky, které Barbora bravurně zvládla. Obsah představení by se dal jistě natáhnout o dalších šede-

sát minut, ale překypující energií, která tryskala až do posledních řad hlediště v M-klubu, to Barbora zvládla za hodinku, takže jsme se chvíli po deváté hodině večerní s poštačkou Terezou neradi rozloučili.
Z pohledu Erika.

Na zahajovacím představení letošního ročníku MFP jste mohli vidět hru s názvem *Tereza*. Byla to takzvaná One Woman Show s Barborou Moučkovou (Vackovou) v hlavní roli. Příběh poštačky v záskoku byl pěkným zpestřením večera. Ztvárnění veselé příhody naší hrdinky bylo zábavné a jednoduché. Hrané scénky byly prokládány zpěvem. Jediné, co

bych mohla vytknout, bylo silné ozvučení některých tónů. Jinak smekám klobouk.
Z pohledu Lindy.

Porotkyně Lucie Vrablicová

Festivalové menu

Valašská kyselice, chléb	45 Kč
Párek v rohlíku	25 Kč
Bageta – sýrová, salámová	65 Kč
Tortilla plněná gyrosem a zeleninou	65 Kč
Vepřový guláš, chléb, cibulka	100 Kč
Smažený kuřecí řízek, brambory	120 Kč
Halušky se zelím a špekem	100 Kč
Tofu na grilu, brambory	100 Kč
Zeleninový salát Šopský	65 Kč
Salát z červené řepy, vlašské ořechy a med	65 Kč

Úsměv prosím...

Před zahájením prvního kola recitací jsme odchytili porotce a další členy týmu a pořídili krásné bleskové skupinovky, které doufejme poputují dále a třeba přijdou vhod při tvorbě publikace 100. let s poezií ve Valašských Athénách :)

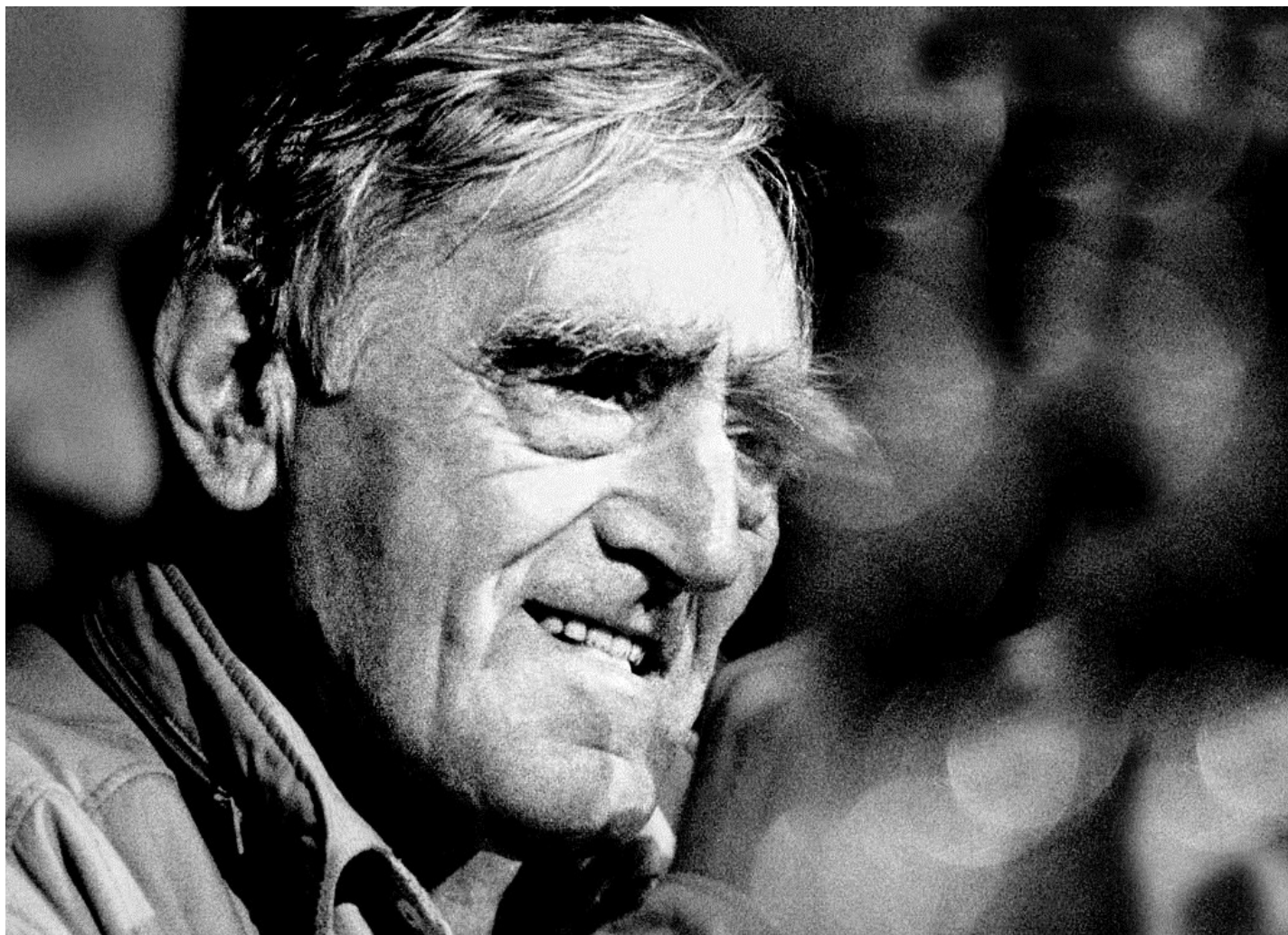
M-klubácká sestava, zleva horní řada: Matej Čertík (náhradník poroty a režisér závěrečného večera), David Kroča, Lucia Vrablicová, Soňa Pariláková (předsedkyně poroty), Libor Vacek, Hana Kofránková, Peter Zemaník, Aleš Vrzák, Alena Svozilová (výpočetní středisko) a Ivana Nešporová (výpočetní středisko). Uprostřed Lenka Mrnková, současná dramaturgyně festivalu, a na zemi Veronika Kernová, tajemnice poroty.

Sestava velkého sálu má letos premiéru, zleva: Petr Váša, Vít Roleček, Martina Koval', Jaroslava Čajková, Nina Martínková (předsedkyně poroty), Josef Kačmarčík, Dana Půstová (kontrolní orgán), Lenka Šrámková (výpočetní středisko), Zdeňka Smahlová (výpočetní středisko) a poslední člen poroty Jozef Fabuš. Tajemnicí je Hana Marková, která byla v okamžik focení bohužel obklopena požadavky recitátorů

Tichý večer pod lampou s Janem Skácelem vhodině mezi psem a vlkem

Karel Prokeš

„Znáš Skácela?“, zachrčel zrezlým hlasem do pivní pěny karlínský básník s kytarou Vlasta Třešňák a spláchl hořkou slinu notným douškem. Tak poprvé v oblacích kouře při hospodské řeči o moderní poezii zaslechl jsem v čase Husákovy normalizace jméno rodáka z jihomoravských Vnorov.

Nikdy jsem ho osobně nepotkal, ale důvěrně znal jsem se s Jaromírem Nečasem, legendou brněnského rozhlasu, hudebním teoretikem i praktikem z umělecky silného ročníku 1922, kam spolu s Nečasem patřil i básník Jan Skácel. A co znám, mimo Skácelových básní, fejetonů i pohádek pro děti a překládů divadelních her, postupně naskládal mi do hlavy Jaromír v promluvách mezi přípitky z lahve Zeleného lučištníka, bylinného likéru jeho vlastní výroby.

Jan Skácel zemřel na prahu svobodných časů, 7. listopadu 1989, ve věku pouhých sedmašedesáti let. Připomněl jsem si třicáté výročí odchodu moravského básníka před několika dny, když v prodejně

levné literatury padlo mi do oka nové vydání *Hodiny mezi psem a vlkem* (Garamond 2018), knížka kapesního formátu v pěkné vazbě a výtvarně citlivé úpravě za pouhých 79 korun českých. Složena je ze tří sbírek, *Co zbylo z anděla*, *Hodina mezi psem a vlkem* a *Smuténka*.

Hodina mezi psem a vlkem přináší Skácelovu tvorbu z 60. let, stejně jako *Smuténka* či *Metličky*. Po vydání těchto děl byl básník zahrnut do ústraní, snad především proto, že od roku 1963 vedl kulturní revue *Host do domu*, jež byla zlikvidována normalizační politikou a zákaz publikování se nezastavil ani před samotným Skácelem, jehož další díla pak vycházela jen v samizdatu, nebo v exilových nakladatelstvích. V omezené míře se u nás jeho oficiálně vydaná tvorba objevila na pultech až v 80. letech. Za své dílo byl oceněn až po roce 1989.

Sbírka s názvem *Hodina mezi psem a vlkem* je nejlepším společníkem o dlouhých večerech pod lampou u sklenky ryzlinku. Posuďte sami.

*Ne, labuť nezpívá, a hajný
v gumových holínkách mně půjčil dalekohled,
abych se podíval, jak letky vykrajují
tu hudbu.*

Hledá melodii, kterou slyší v padání deště nebo
v klepání nadháněčů při podzimním lovu:

*Musíte klepat do rytmu.
Musíte vyšívat tím dřevem.
Snad se vám podaří
probudit v sobě hvozd.*

Jan Skácel byl především pozorovatel s pohledem ostrým, jako prásknutí bičem. Víc naslouchal, než mluvil. Nepsal o sobě, ale o svém vidění světa. Nerozprodával svá tajemství za laciné peníze. Neotvíral čtenáři temnou duši rozervaného básníka, nevynášel soudy, nenutil čtenáři své rozumy. Maloval přesně vybranými slovy sugestivně působivé, vnitřně však přívětivé obrazy. Silné, hrubým dlátem do kamene tesané pevné linky, proplétal pavučinou jemného stínování. Nikomu neposluhoval, věrně však sloužil krajině a lidu milované jižní Moravy.

*Ať se kdo chce rýpe v našich vinách,
překrásné jsou noci na rovinách,
když sládnou marhule
a v polích tvrdne rež.
Když noc je vysoká, když z noční šibenice
viselec visí,
obral u silnice
o lásku člověka a visí pro krádež.*

*Najděte dva kusy dřeva,
a zkuste tlouci polínkem o polínko.
Tak jsem to dělal doma,
když jsem vyklepával hodinu mezi psem a vlkem.
Musíte klepat do rytmu.
Musíte vyšívat tím dřevem.
Snad se vám podaří
probudit v sobě hvozd.*

Básník tu smeká vůj pomyslný širák před Karlem
Jaromírem Erbenem:

*Moc o tom ale nepřemýšlej,
pojd',
přeslici vezmi,
kužel, zlatý kolovrat
a slunce.
Půjdem na most znova prodávat
Za ruce, za nohy, za oči.*

Skládá i poctu památce Izáka Babela:

*Ó býval jsem kdysi malým Davidkem,
a bera harfu,
hrával jsem rukou svou
před šíleným a mocným králem Saulem.
Saul pak měl kopí v ruce své.*

*Stejně jak vždycky, i tenkrát byla pravda
nevelký slaný důlek.
Hrál jsem a pot mi stékal
po sedmi žebrech.
Měl v ruce oštěp.
Mohl mne prohodit až do stěny.*

Skácel hraje si se slovy a hledá v nich melodii, kterou slyší třeba v letu labutí:

Jak školy ovlivňují vztah studentů k poezii

Anketa Erika Zabruckého

Opět po roce se do Valašského Meziříčí vrátil festival poezie a mně připadl úkol zeptat se lidí z generace, která je ještě modelována českým školstvím, jak školy ovlivňují jejich vztah k poezii, jak se na vztahu žáků k poezii podepisují tvrdí učitelé za ještě tvrdšími katedrami. Oslovil jsem tedy několik studentek a studentů a položil jim jednoduchou otázku:

Jaký máte vztah k poezii a jak jej ovlivnili vaši pedagogové?

*Adéla, 18 let,
studentka gymnázia*

Už od mala mi byly předřikávány básničky jednoduché k zapamatování. Na základce jsem se účastnila recitačních soutěží a na druhém stupni vymýšlela své vlastní „pavýtvory“. Mám ráda poezii, ale mám takový divný vkus, takže ne každé dílo mi sedne. Takhle z fleku si vzpomenu na Zdechlinu, kterou napsal Charles Baudelaire. Ta se mi velmi líbila.

*Radka, 18 let,
studentka gymnázia*

K poezii nemám kladný ani záporný vztah. Nemám zálibu ve čtení lyrické poezie, za což mohou i učitelské rozborů typu

„co tím chtěl básník říct?“ Nevím ani smysl v tom, abychom se učili básničky nazpaměť jako tupé ovce, aniž bychom znali jejich význam. Epická poezie je z mého pohledu o něco lepší právě proto, že obsahuje zápletku a děj. Také je jednodušší ji pochopit díky dějové lince.

Matyáš, 16 let, student střední průmyslové školy stavební

Nutili mě učit se začátek Máje z paměti. Anebo náhrobní verše nějakých už dávno zesnulých básníků. Jasně, že už si z toho nic nepamatuji, a byl jsem rád, když jsem to napsal do písemky a měl od toho pokoj.

*Natálie, 17 let,
studentka gymnázia*

Poezie není zrovna můj běžný šálek čaje, neboť mám raději jiné žánry. Ale občas si člověk potřebuje přečíst i něco, co pořádně nedává samo o sobě smysl, ale tomu danému člověku to smysl dává. Zní to zvláště, ale každý z nás má občas pocit, že mu nikdo nerozumí, nebo že se ocitl v takové situaci, která nelze ani popsat. A pak se mu dostane do rukou nějaká ta poezie a zjistí, že svět si své choutky nevybílí jen na něm. V životě jsou situace, kdy své pocity nedokážete popsat, ať už

jsou pozitivní, či negativní. Ale někdo, těch pár jedinců, ano. Jen je musíte objevit.

Takže mě k poezii učitelé nepřivedli. Každý k ní dospěje individuálně. Někdo dříve, někdo později. A ne každé poezii hned porozumí.

*Jan, 17 let,
student gymnázia*

Poezii občas do ruky vezmu, ale jen kvůli písemkám z literatury. Nikdy mě poezie moc nepřitahovala, protože básníci nepoužívají běžnou řeč a pořadí slov ve větách, a to jenom proto, aby dosáhli rýmu. Učitelé mě pouze nutí věnovat se tomu, co mě nebaví.

*Barbora, 16 let,
studentka gymnázia*

Na základce jsem recitovala, takže nějaký vztah k poezii mám. Přivedla mě k tomu paní učitelka na základní škole, ale když jsem přišla na gympl, začala jsem se vyvíjet jiným směrem, takže nyní nemám na čtení či přednes poezie příliš mnoho času.

*Marek, 18 let,
student Integrované školy*

Nikdy mě to nezajímalo. Vím, že na základce nás nutili k recitaci, protože o to příliš dětí nejevilo zájem. Nikdy jsem ale nechtěl, neboť nejsem ten typ člověka, který by se postavil před dav a začal recitovat.

*Magda, 17 let,
studentka Sklářské školy*

Vždy jsem měla k umění a kultuře kladný vztah, ale co se týče poezie, opravdu mi ji zhnušili na základce. Učíme se verše v historii populární, ovšem o dnešní tvorbě nepadne v hodinách literatury ani slovíčko či veršik. Zkrátka si myslím, že by se měla výuka poezie a vůbec literatury víc uvolnit a dát větší prostor studentům.

Dušan Utinek v prvním kole soutěže

Co tím chtěl básník říct

Jako malá jsem žila v domněnách, že poezii nelze jen tak pochopit a musí se do ní vyrůst. Stejně jako když vám rodiče říkají, že jste na některé věci ještě příliš malí. Potom dospějete a říkáte si: „Aha, tak takto to mysleli.“ Na základě těchto zkušeností jsem tedy předpokládala, že jakmile dospěji do určitého věku, porozumím i poezii. Omyl.

Po osmém pokusu o rozluštění dlouhých veršů, nesmyslných rýmů a nenavazujících slok se nalézám v situaci bez očividného východiska. Připadám si jako tupec, protože nedokážu pochopit, co se mi již dávno zesnulý básník snaží sdělit. Jedná-li se o báseň epickou, chytám se každého slůvka a snažím se představit si děj, nicméně ani po důkladném pro-

studování si nedokážu ujasnit, jestli šel Petr z hospody a zabil psa, nebo pes hospodského snědl klobásu z lidského masa, protože hospodský byl kanibal. V konečném důsledku zjistím, že se Petr zamiloval do Evženie a měli na dvorku malého ratlíka.

Pak nastává fáze, kdy se sama sebe ptám, kde onen smysl je. Pokud se mi nepovedlo jej nalézt při studiu jednotlivých slov, musí se nacházet někde mezi řádky, avšak tam je pusto a nic neříkající prázdno. Pak už je postup hledání stejný, jako když nemůžete najít klíče na jejich obvyklém místě; hledáte všude možné, dokonce i tam, kam byste je nikdy nedali. Je význam v názvu básně, v posledním slově, je snad schován v akrostichu? Že by každé první písmeno

slova dávalo dohromady novou báseň? Skrytou sloku?

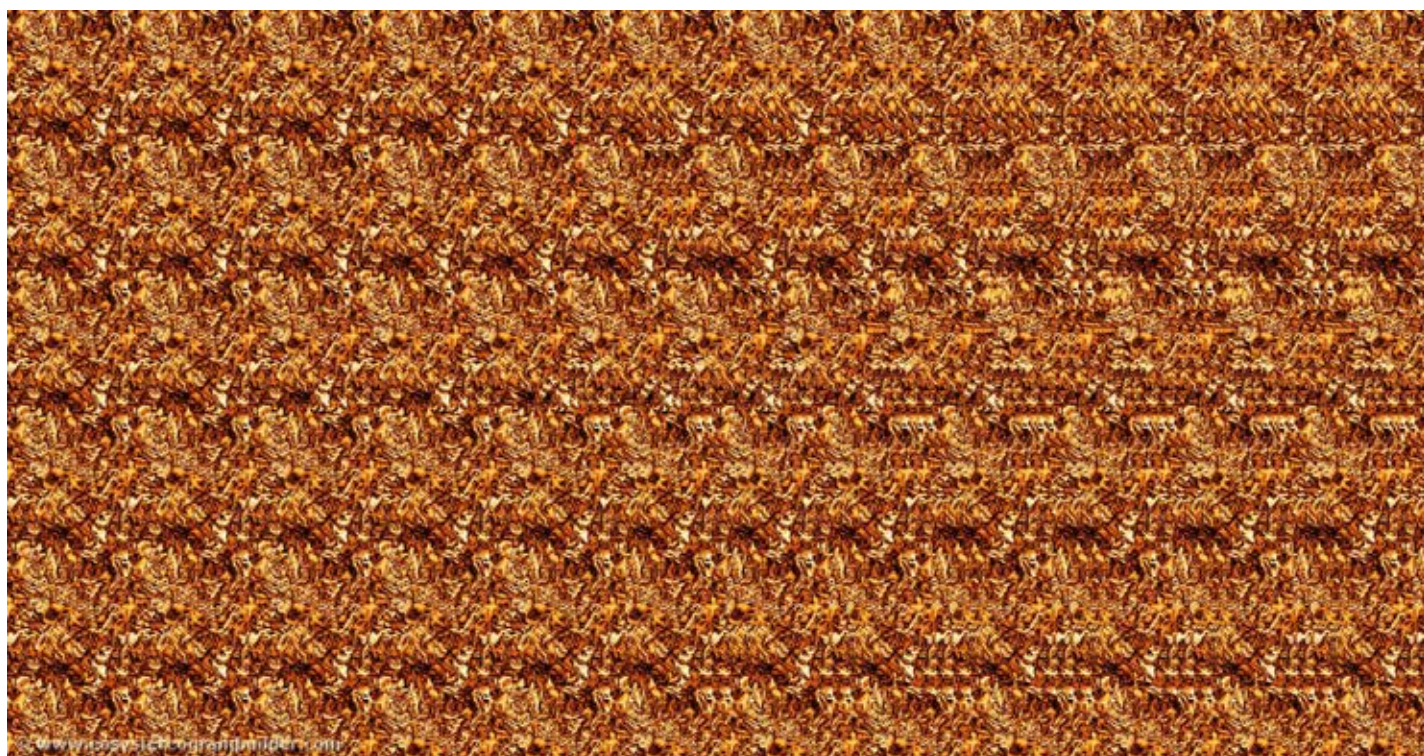
Nic. Iritace stoupá, hlava se zahřívá, přestáváte uvažovat logicky a vzdáváte všechny snahy. Prohlašujete umělce za blázna a obyčejného podfukáře, který si z lidí na smrtelné posteli chtěl akorát udělat legraci. Jeho veledílo připomíná prázdné westernové městečko, kde se s tichým chechotem prohání uschlé křoví zobrazující smysl celého díla.

K pochopení básně lyrické, která zobrazuje pouze emoce a protagonistou je něco, čemu odborníci říkají lyrický subjekt, je zapotřebí pomoci vystudovaného psychologa s dlouholetou praxí. Po přečtení takového díla jste zavaleni lavinou komplexů a problémů, které se vám někdo snaží popsat pomocí mimiky. Básník si pouze vyléval své srdéčko a vy jste ten, kdo by s ním měl soucítit, kdo jej má politovat a říct mu, že to nakonec bude dobré.

Co si z toho ale máte odnést?

STEREOGRAM

S druhým číslem je tady další ze série optických iluzí, tzv. stereogramů. Jedná se o obrázky, které vypadají jako nahodilý shluk bodů nebo jako opakující se pruh. Pokud ale na ně správně zašilháte, objeví se vám prostorový obrázek. Přejeme hodně zábavy a relaxu mezi recitacemi ;)

Verše znějí na tom našem zámku

Verše znějí na žerotínském zámku a Bečva dole klidně teče. A Valaši už nejsou tak vzpurní, jak byli, pod komínem Dezy život se jim vleče. Na valašské platy už si zvykli a nepějí tak často svoje písně a valaštinu dobrou už neuslyšíš často v krčmě. I tak je hezky v kraji, kde na Radhošť se ráno díváš, slunko zapadá ti za kopce, které ze srdce už nedostaneš. A zní poezie na meziříčském zámku a s ní je nám teď hezky lehce. Nebudeme se dnes na vrchnost zlobit a život poplyne nám hebece.

Když vydáš se do města, kde Bečvy potkají se, nezbavíš se přání, být srdci Beskyd zase blíže. A tak nenechá tě chladným obzor Vsetínských vrchů a k Hostýnu se táhne hřeben majestátných kopců. Kdo by se pak trápil, že na radnici sedí strana, jejíž lídr nikdy neodstoupí z vlády. Jsme Babišovo město, ale nejsme žádné lázně, zažiješ tu všechno, i zpoždění na dráze. Tak znějí verše, znějí tam v zámeckém sklepení a nebojí se Valach, když na horách zasněží. I když nebude se dýchat lehce a plíce, jak v Ostravě smogem se zaplní, nebude si stýskat, když slivovice zavoní. Zas budou trnky za rok a jadernice

sladké, dožijeme jara a zapějeme od srdce: My jsme Valaši, křepce, nekřepce!

Verše stále znějí a na zámku se zpívá, netrápí nás venku ani meluzína. Dopravní zácpy a kruhové objezdy, na ně už si zvykli i ti, kteří mají nervy. Cyklostezka Bečva na duši nás hřeje, úniková cesta podél obou Bečev vede. Nebudem se báti, až zima bude hrozit mrazem, zatopí nám Deza a žít se bude blaze. Tož znějí básně, znějí tam u meziříčského rynku, i mně jednou bude teskno jak Seifertovi, když budu plakat pro maminku. Ale zatím veselo je v kraji, kde horalé jsou smělí, nebudem si stýskat, že voda z Bečvy poteče v Dunaji. Tam k Černému moři pošleme v létě děti, aby zakusily, jak sladké v Bulharsku je žití.

Tak krásně básně znějí, že se mi chce zpívat o tom, že Valaši se umí pravdě do očí dívat. Jsou tu ogaři smělí, a když poperou se někdy, vždycky pak při muzice udobří se, šelmy. Ty tvrdé meziříčské hlavy zas dostanou rozum. S novým meziříčským logem Valmezu zas budou fandit. A když nepostaví obchvat ani zelení nezavřou nám Dezu, nebudeme truchlit, vždyť dobře je nám ve Valmezu. Tu kořeny už máme a těžko půjdeme jinam,

o Pražácích víme své, tož na kořalku zajdem. A Slováci jsou naši bratři, jezdí tady rádi, my vítáme je svorně, ty slovanské kamarády. Prezidentku mají švarnou, tu jim závidíme, snad to s tím naším Zemanem ještě vydržíme.

A tak znějí básně ve Valmezu, já dnes do hospody nepolezu, budu poslouchat ty řeči vázané a verše voňavé, nemám v hlavě jen buček a neskládám kultuře účet. Budu se tu s Vámi veselit a radostí se tetelit, když poezie zdaří se a myšlenky, jak vlaštovky na římse, slétnou spolu k srdci mému, aby už bylo po problému. Svět není růžová zahrádka, ale když nejde me ve stádu jak hloupá telátka, dá se celkem dobře snést, zvlášť když začnou verše kvést. A tak vám říkám mezi řádky, že vy, kteří stojíte ještě za našimi vrátky, máte šanci přidat se k nám, aby svět lepší byl a člověk se mohl smát. Tak už nemarněte čas a rychle běžte zas dělat radost porotě, ta vás vidí v celé nahotě. A už nečtěte dál tyto řádky, nejde tu přec o ty hádky, jak nechat ježka čekat v kleci. Básně ty jsou lékem, tak proč ztrácet dalším textem čas. Poezie těší nás, tož přijďte na ni spolu a zas.

•tiráž•

Neprodejný výtisk • Zpravodaj 55. Mezinárodního festivalu poezie 2019

Foto na titulní straně: Zdeněk Smolka, Jana Machalíková, 1. kolo, II. kategorie.

Mezinárodní festival poezie je soutěž amatérských recitátorů z České a Slovenské republiky pořádaná Kulturním zařízením města Valašského Meziříčí a městem Valašské Meziříčí za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a CS Cabot ve spolupráci s NIPOS ARTAMA Praha a Národním osvětovým centrem Bratislava, DUHA – Kulturním klubem u hradeb Prostějov a Městským kulturním střediskem Dolný Kubín.

redakce:

Karel Prokeš (šéfredaktor), Jiří Jurečka, Pavel Stojar, Marek Adamík, Aleš Linduška, Ondřej Smolka (sazba a grafika), Erik Zaburký, Adéla Juránová, Alžběta Hrušková, Klára Kunčická, Linda Lattová, Jana Fusková (fotografka), Zdeněk Smolka (fotograf, kameraman)